УДК 339.722

В.В. Безуглий

Дніпропетровський національний університет

ЄВРОПЕЙСЬКА СКЛАДОВА КОНЦЕПЦІЇ ВИЩОЇ ГЕОГРАФІЧНОЇ ОСВІТИ

Вступ. Процеси європейської інтеграції охоплюють все більше сфер людської діяльності, у тому числі й вищу освіту. Україна вже чітко визначила свій орієнтир на входження до освітянського і наукового простору Європи, здійснює модернізацію освітянської діяльності у контексті європейських вимог, наполегливо працює над практичним приєднанням до Болонського процесу. У 1997 р. під егідою Ради Європи та ЮНЕСКО була розроблена і прийнята Лісабонська конвенція про признання кваліфікацій вищої освіти Європи, яку підписали 43 країни, у тому числі й Україна.

Тому цей перехід до європейських стандартів вимагає кардинальної зміни основних вимог до фахівців у галузі географії. Це стосується, насамперед, підвищення рівня їх економічної та світоглядної підготовки, застосування знань щодо аналізу та прогнозування основних регіональних та світових ринків, перегляд існуючих навчальних програм тощо. Також важливими виявляються знання студентів-географів щодо структури, функцій та особливостей діяльності такої впливової регіональної організації, як Європейський Союз, куди так прагне потрапити Україна.

Вихідні передумови. Проблемі географічного дослідження Європейського Союзу присвячена ще занадто мала кількість наукових робіт. Не знайшла ця тематика свого відбиття і у Концепції стандарту вищої базової географічної освіти України [1]. В існуючих вузівських підручниках та навчальних посібниках з регіонознавства та країнознавства на цю тематику припадає обмежений обсяг (у кращому випадку - кілька сторінок), що не відповідає ні політичним, ні науково-освітянським потребам сьогодення. Так, у навчальному посібнику автора “Економічна і соціальна географія зарубіжних країн” [2] інформація про

Євросоюз займає 2 сторінки (0,28 % обсягу видання), у посібнику “Економічна і соціальна географія світу” за редакцією С. Кузика [3] – півсторінки (0,07 % обсягу), а у підручнику П. Масляка “Країнознавство” [4] цьому матеріалу відведений усього один невеликий абзац.

Таким чином, сучасне викладення географічної інформації про природно-ресурсний потенціал, населення, економічний розвиток Європейського Союзу та про основні євроінтеграційні процеси є вкрай недостатнім, а тому дуже необхідним сучасним студентам-географам.

Мета статті - показати необхідність упровадження та вивчення навчального курсу “Географія Європейського Союзу” для студентів спеціальності 7.070501 “Географія”, визначити основні шляхи дослідницької роботи студентів-географів при вивченні основних географічних аспектів євроінтеграційних процесів, сформувати у них чіткі знання про особливості діяльності та про подальший розвиток Європейського Союзу, членство у якому є стратегічною метою України.

Викладення основного матеріалу. Враховуючи основну сучасну стратегічну мету України – вступ до політичних та економічних інституцій Європейського Союзу, доцільним є впровадження у вузівську географічну освіту такого важливого курсу, як “Географія Європейського Союзу”. Студенти повинні чітко і повно орієнтуватися в основних проблемах та формах діяльності цієї впливової організації, всебічно опановувати матеріал про чинники формування, структуру та перспективи розвитку ЄС, що неможливо нині зробити через обмежений обсяг часу у розкритті цього питання при вивченні курсів “Економічна та соціальна географія зарубіжних країн” або “Регіональна географія світу”. Зазначимо, що навіть у середній освіті з 2006 р. був запроваджений такий факультативний курс, як “Європейський вибір України”.

Розроблений курс розрахований на достатньо високий рівень попередніх знань студентів з економічної теорії, політології, країнознавства, суспільної географії, світової економіки, тому доцільно викладати його на старших курсах (в ідеальному варіанті – на 5 курсі). Обов`язковою умовою є робоче володіння

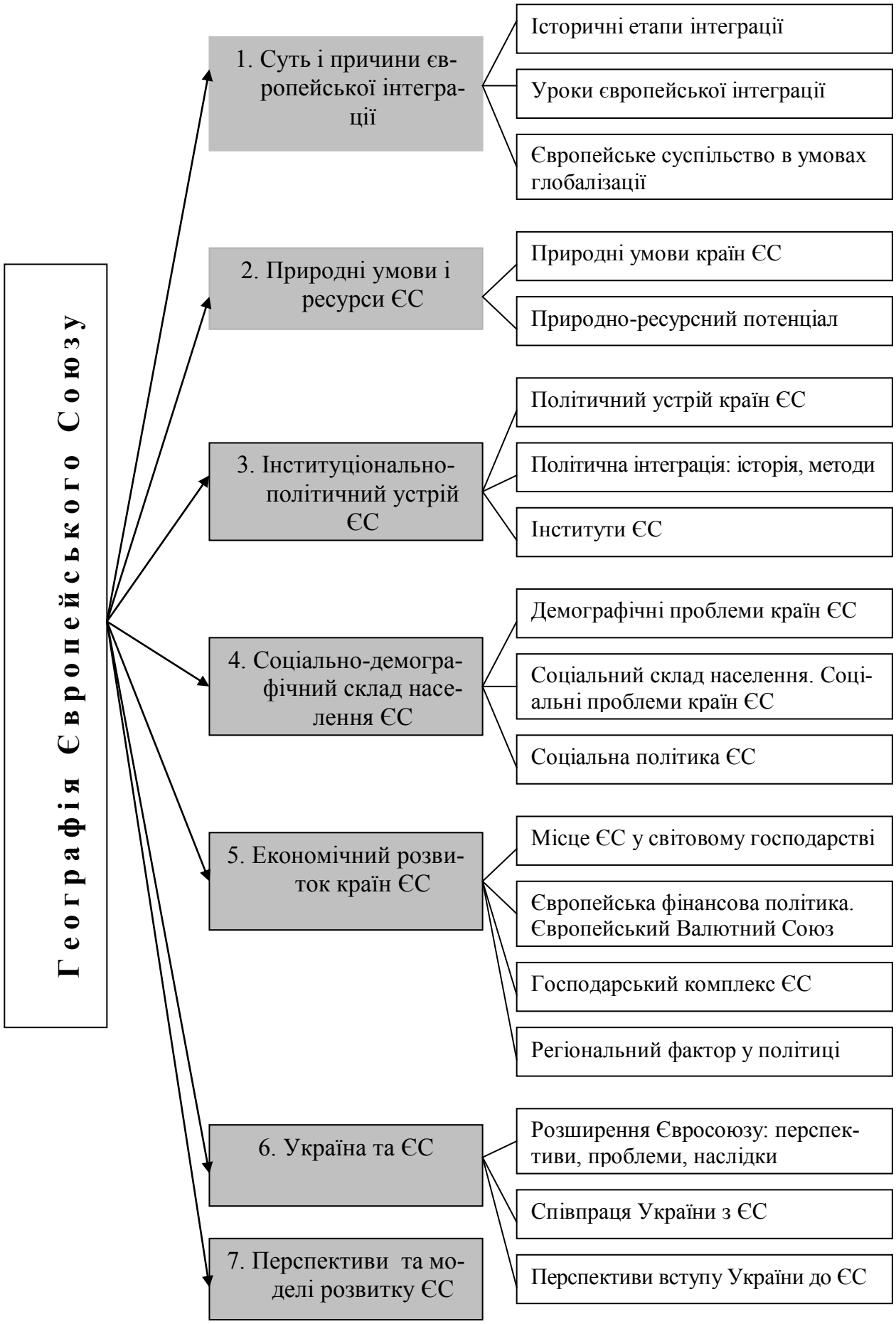

Рис. Змістовна структура навчального курсу

студентами англійською мовою, оскільки наявна довідкова та наукова література з європейської інтеграції є переважно англомовною.

Основні розділи курсу “Географія Європейського Союзу” доцільно об`єднати у 7 основних структурно-змістовних блоків (рис.). Змістовна частина курсу ставить на меті на базі вже існуючих знань студентів з базових суспільно-географічних, економічних та гуманітарних дисциплін (“Географія світового господарства”, “Країнознавство”, “Політична географія”, “Політологія”, “Світова економіка” тощо) дослідити теоретичні основи процесу економічної та політичної інтеграції в Європі. У якості об`єкта вивчення обрана найбільш розвинута модель інтеграційних процесів – Європейський Союз.

Важливою запорукою успішного вивчення цього курсу є проведення семінарських занять, які повинні сприяти творчому засвоєнню знань студентів, розвитку вмінь самостійної роботи, інтелектуальних здібностей студентів, практичної спрямованості у навчанні. Основним завданням семінару при вивченні цього курсу виступає процес навчання студентів-географів застосовувати отриманні знання для пошуку вирішення проблемних питань. Тому на семінари доцільно виносити аналітичні й дослідницькі питання, що спрямують студентів на пошуково-дослідницьку діяльність, а саме:

1) Передумови і фактори економічної інтеграції Європи після Другої світової війни.

2) Основні принципи єдиного ринку.

3) ЄС: сполучення національного, європейського, глобального.

4) Відносини ЄС із Росією, Туреччиною.

5) Перспективи й наслідки України щодо вступу до ЄС.

6) Готовність регіонів України щодо європейської інтеграції.

Для здійснення зворотного зв'язку, що дозволяє судити про те, як засвоює навчальний матеріал студент, використовується контроль знань, який складається з різних видів завдань. Розроблені завдання для перевірки знань студентів з цього курсу розрізняються за п`ятьма основними типами: завдання на розрізнення (24 найменування), розпізнавання (21), співвідношення (10), доповнення (18), задачі

(2). У цілому домінують (80 %) завдання I (рецептивного) і II (репродуктивного) рівнів складності. Завдання III, евристичного, рівня (20 %) подані у кожній темі курсу і дозволяють оцінити дослідницьке застосування знань та вмінь у новій навчальній ситуації.

Нині відчувається певна зацікавленість студентів у впровадженні цього навчального курсу в навчальний процес. Так, опитування 150 студентів-географів Дніпропетровського національного університету засвідчило, що у переважній більшості студентів ще не сформувалися чіткі уявлення про форми діяльності та особливості розвитку Європейського Союзу, тільки 45 % з них позитивно ставляться до вступу України до ЄС (і причиною такої малої кількості є саме слабка інформаційна база про цю організацію), а майже 85 % з них навіть ніколи не чули про існування та специфіку діяльності такої структури ЄС, як Європейський Валютний Союз. Все це наочно свідчить про недосконалу інформаційну і пропагандистську політику серед населення України, адже саме студентство є найпрогресивнішою та досвідченішою силою цього суспільства.

Висновки. Таким чином, розробка та впровадження у навчальний процес курсу “Географія Європейського Союзу” йде у фарватері державної політики України щодо євроінтеграційних процесів. Курс сприятиме активізації знань студентів та допоможе їм вільно орієнтуватися у проблемах сьогодення. Дуже важливим аспектом цієї проблеми є недостатній базовий рівень підготовки студентів-географів щодо знань про існуючі євроінтеграційні процеси. Вирішити цю проблему допоможе розроблений курс “Географія Європейського Союзу”.

Література:

1. Шищенко П.Г., Олійник Я.Б., Дмитрук О.Ю. Концепція стандарту вищої базової географічної освіти. – К.: Тандем, 2000. – 588 с.

2. Безуглий В.В. Економічна і соціальна географія зарубіжних країн. – К.: Академія, 2007. – 704 с.

3. Економічна і соціальна географія світу/ За ред. С.П. Кузика.– Львів: Світ, 2003.– 672 с.

4. Масляк П.О. Країнознавство. – К.: Знання, 2007. – 292 с.